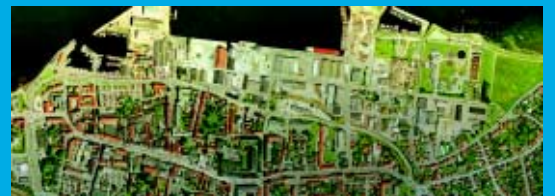

*Strategi og
kommuneplanlægning
– en vejledning*

**VISION
MÅL
INDSATS**

***Strategi og
kommuneplanlægning
– en vejledning***

**Strategi og kommuneplanlægning
– en vejledning**

Udarbejdet af

Miljø- og Energiministeriet
Landsplanafdelingen 6. kontor
Konsulent Sven Allan Jensen as

Layout

Sven Allan Jensen as

Kort

Kort side 14 : Miljøministeriet, Landsplanafdelingen,
PlanGIS-Danmark, 2001

Papir

115g Cyclus Offset
240g Invercote

Tryk

Specialtrykkeriet, Viborg

Oplag

1.500

Henvendelse angående publikationen

Miljø- og Energiministeriet

Departementet
Landsplanafdelingen
Højbro Plads 4
1200 København K.
Telefon +45 33 92 76 00
Telefax +45 33 32 22 27
E-post: mim@mim.dk
Internet: <http://www.landsplanafdelingen.dk>

Pris

Kr. 100,00 inkl. moms i
Miljøbutikken Information & Bøger
Læderstræde 1-3
1201 København K.
Telefon +45 33 95 40 00
Telefax +45 33 92 76 90
E-post: butik@mim.dk
Internet: <http://www.mim.dk/butik>

Kan også købes i boghandlen eller bestilles hos
Statens Information
Publikationsafdelingen
Postboks 1300
2300 København S.
Telefon +45 33 37 92 28
Telefax +45 33 37 92 80
E-post sp@si.dk

ISBN 87-601-9451-0

Publikationen kan citeres med kildeangivelse

Februar 2002

Publikationen er tildelt
det Nordiske Svanemærke.

Indhold

Forord	5
Kommunernes nye muligheder	6
Planstrategi - hvad siger loven?	8
Planstrategi - muligheder og inspiration	12
Planstrategi - eksempler fra kommunerne	24
• Regional rolle og lokale udfordringer - Rønne Kommune	24
• Masterplan og bypolitik - Holstebro Kommune	26
• Strategi og byudvikling - Hinnerup Kommune	28
• Fælles planstrategi - Trekantområdet Danmark	30
• Fælles strategi for landdistrikter - Vendsyssel Udviklingsråd	31
• Strategi og bæredygtig byomdannelse - Ringkøbing Kommune	32
• Strategi og partnerskab - Københavns Kommune	33
• Strategi for bymidte og detailhandel - Sorø Kommune	34
• Strategi for bevaring og udvikling - Ribe Kommune	35
• Strategi for trafik og byplanlægning - Nakskov Kommune	36
• Nye udfordringer og lokale potentialer - Nykøbing-Rørvig Kommune	37
Processen - hvad siger loven?	38
Processen - muligheder og inspiration	42
Processen - eksempler fra kommunerne	58
• Det politiske ejerskab - Haderslev Kommune	58
• Det politiske ejerskab - Tjele Kommune	59
• 4 årig planrytme - Horsens Kommune	60
• Årlig planrytme - Hals Kommune	61
• Årlig planstrategi - Børkop Kommune	62
• Helhedsplanlægning - Hørsholm Kommune	63
Hvordan og hvornår kan kommuneplanen ændres?	64
Eksempler på planstrategier med forskellige revisionsmetoder	71
• Fuld revision af kommuneplanen - Ringe Kommune	71
• Temarevision - Vinderup Kommune	71
• Genvedtagelse - Thyborøn Harboøre Kommune	71

Forord

Fra 2002 står de nye kommunalbestyrelser med et nyt redskab når de skal beslutte en strategi for kommunens udvikling.

Planstrategien gør det lettere at koncentrere indsatsen om det vigtigste for kommunens udvikling. Det lægger op til en række overvejelser om mål og midler og kan føre til nye ideer og samarbejdsprojekter.

De nye valgmuligheder når kommuneplanen skal revideres, gør det enklere at planlægge efter kommunens behov.

Planstrategi og kommuneplanrevision kan dermed tage det lokale udgangspunkt uanset kommunens situation, samtidig med at kommunens rolle i regionen kan udvikles. Det er op til kommunalpolitikkerne i den enkelte kommune at fastlægge et ambitionsniveau for udviklingen og planlægningen.

Der er tale om nye politiske redskaber og nye overvejelser om kommunens ledelse.

Lovændringen i foråret 2000 rummer få krav og mange handlemuligheder. Ændringen blev forberedt gennem et udvalgsarbejde og følges nu op med denne vejledning. Vejledningen består af afsnit der beskriver hvad loven siger, afsnit der viser planstrategiens muligheder og afsnit med eksempler fra kommunerne til inspiration.

Lovændringen bygger på udvalgets hovedbudskaber, der kan sammenfattes som følger:

- Kommunernes situation og behov for planlægning varierer.
- Kommuneplanlægning er politisk.
- Planlægning er strategisk ledelse.
- Planstrategien kan skabe sammenhæng i de kommunale politikker.
- Det politiske ejerskab bør styrkes.
- Borgerdeltagelsen bør styrkes.

Denne vejledning er i høj grad inspireret af de hidtidige erfaringer i kommunerne. Udkast har været forhandlet med KL og Kommunalteknisk Chefforening, og der har været indhentet bemærkninger fra en række kommuner.

Vi siger tak for råd og bistand undervejs i arbejdet, ikke mindst til de 20 kommuner der har bistået med eksempel-materiale.

Landsplanafdelingen, februar 2002
Niels Østergård
Landsplanchef

Kommunernes nye muligheder

Det er blevet lettere

Kommunernes udvikling er i centrum. Reglerne for hvordan kommuneplanen revideres, er gjort fleksible. Kommuneplanen kan nu revideres efter behov. De fleksible regler giver samtidig plads til nye tanker.

Plads til nye tanker

Nye tanker skaber ofte nye muligheder. Et friskt syn på kommunens egen situation og udvikling kan vise de kvaliteter og styrkeforhold der er, og de svagheder der er.

En frisk drøftelse kan sætte fokus på det der skal forbedres, og på det der måske kan udvikles videre.

Et kig ind i fremtiden kan vise hvilke af ideerne der kunne være et længere perspektiv i.

Et blik i omverdenen kan vise hvem kommunalbestyrelsen med fordel kan kontakte og måske alliere sig med for at få mere hold på ideerne.

En bearbejdning af ideerne kan vise hvad der kan føre til nye projekter og løsninger.

De kan drøftes i forhold til udvalgenes målsætninger for de forskellige udvalgsområder, så serviceniveauerne kommer med i billedet.

Det giver mulighed for at vælge det der er vigtigst at samle kræfterne om.

Det giver mulighed for at kordinere og lede indsatsen, så den ønskede udvikling også kan blive til virkelighed.

Det er hovedlinjer der arbejdes med, og det er kendetegnende for planstrategien.

Politikerens redskab

Planstrategien er et redskab for politikerens.

Lovændringen bygger på ideen om at gøre kommunens udviklingsmuligheder og planlægning mere nærværende og vedkommende.

Planstrategien hjælper til at den politiske diskussion kan dreje sig om hovedlinjer for kommunens udvikling, uden at glemme de mere detaljerede ansvar politikerens også har.

Når politikerne beder administrationen om at belyse hovedlinjerne og får resultatet, kan politikerens tage de nye vinkler med i den lokale løbende diskussion med borgerne.

Den politiker der tager det lokale udgangspunkt, og som samtidig vil se det i en bredere sammenhæng, kan føre diskussionen videre.

Planstrategien vil stå bag den politiker der vil påvirke udviklingen i kommunen ved at knytte kontakter og foreslå lokale eller andre parter at gå ind i arbejdet.

Det lægger naturligvis op til et godt og åbent samarbejde med administrationen.

Ledelsens redskab

Planstrategien koblet til den fleksible kommuneplanrevision giver ledelsen bedre mulighed for at producere oplæg og for at prioritere og koordinere indsatsområder.

Planstrategien omfatter i sit udgangspunkt hele kommunen og lægger op til at administrationen kan gribe de poli-

tiske tanker og ønsker og komme med svar der bringer diskussionen videre.

Alle administrationsområder beskæftiger sig med hele kommunen inden for det enkelte administrationsområde. Det er det de er eksperter på,

men de kan samtidig diskutere strategier for udviklingen af deres område.

Den øverste ledelse tænker både i dybden og på tværs af de administrative områder.

Den tværgående tankegang minder meget om den tanke-

Forenkling og nye muligheder

Planstrategien er politisk

- Planstrategien sætter fokus på kommunens udvikling
- Politikerne kan koncentrere sig om det vigtigste
- Politikerne kan handle målrettet - reglerne er fleksible
- Politikerne bestemmer ambitionsniveauet
- Planstrategien kan overbevise og skabe samarbejde

Planstrategien kan være kortfattet

- Hvordan er det gået?
- Hvor står vi?
- Hvad vil vi?
- Hvordan gør vi det?

Planstrategien kan se kommunens styringsredskaber i sammenhæng

- Kommuneplanen
- Budgettet
- Målstyringen

En planstrategi består af:

Kommunalbestyrelsens vurdering af udviklingen

- Hvad skal vi leve af
- Hvad trænger sig på
- Planlægningen siden sidst

Kommunalbestyrelsens strategi for udviklingen

- Indsatsområder
- Oplæg om samarbejde og projekter

Kommunalbestyrelsens beslutning om at revidere kommuneplanen

- Som hel revision
- Eller kun temarevision
- Eller kun områderevision
- Eller som genvedtagelse med ajourføring

gang der anvendes i kommuneplanlægningen.

Evnen til at se på hele kommunen og samtidig se på tværs af de administrative områder findes ofte også hos kommuneplanlæggeren.

Det kan derfor være naturligt at inddrage kommuneplanlæggeren og dennes evne i de strategiske overvejelser og naturligt at se på kommuneplanlægningens placering og anvendelse i kommunens administration.

En af tankerne med planstrategien er at se kommunens egne initiativer som led i den regionale udvikling og som del af regionplanlægningen.

Det lægger op til at erstatte gamle modsætningsforhold med ønsket om at skabe ny udvikling i alliance med regionplanmyndigheden og andre parter.

Et nyt samarbejde kan være positivt for projekter og bidrage til at grundfæste mere langsigtede tanker om udviklingen.

Planstrategien har den fordel at den besluttet på det tidspunkt hvor regionplanmyndigheden skal til at udarbejde sin næste regionplan. Planstrategien kan derfor også være ledelsens forhandlingsudspil til regionplanen.

Den planstrategiske arbejdsform stiller på den ene side ledelsen over for at skulle tackle uvante opgaver og situationer, men giver på den anden side også en baggrund for at gøre det på en måde der bringer sagen videre.

Der er således mange lighedspunkter i planstrategiens betydning for politikerne og

den administrative ledelse.

Kommunernes planlægningsbehov er forskellige, konstaterede udvalget bag lovændringen. Udvalget tænkte her på at de konkrete initiativer der tages i kommunerne, og de konkrete planforslag der udarbejdes for den fysiske udvikling er forskellige.

Men de grundlæggende tanker om hvad vi skal leve af, hvad der skal forbedres og hvem burde vi samarbejde med, er de samme. Behovet for at skabe en fælles vision for udviklingen er det samme uanset kommunistørrelse.

Planstrategien letter derfor vejen til samarbejdet med andre kommuner og andre parter og gør det lettere ikke at tabe målet af syne. Flere kommuner har valgt at udarbejde en fælles planstrategi.

Strategi og koordinering

Planstrategien sætter flere styringsredskaber i spil - men handler ikke om alting.

Det er kommunalbestyrelsen der fastlægger ambitionen for den planstrategiske indsats.

Men allerede inden kommunalbestyrelsen har valgt sin planstrategi, kan det være naturligt at se kommunens styringsredskaber i sammenhæng.

Når kommunen har besluttet planstrategien, skal strategiens opfølgning sættes i scene. Der kan være målsætninger der skal rettes. Indsatsområder og handlinger skal besluttet og sættes i værk. Og det skal vurderes hvordan strategien påvirker budgetlægningen.

Samarbejde om strategi

Borgernes redskab

Med planstrategien lægges kommunalbestyrelsens forslag frem for borgerne, og der bliver derved noget reelt at diskutere.

I mange tilfælde er borgere eller borgergrupper eller andre parter taget med på råd allerede under forarbejdet.

Planstrategien kan udvikle forholdet til borgerne.

Politiker og administration

Planstrategien giver mulighed for at placere politikere som drivende kræfter i opfølgingsarbejdet sammen med administrationen - eller kan give anledning til oprettelse af en politisk følgegruppe.

Omsorg for byerne

Byerne spiller en stor rolle i planloven. Byerne er til stadighed underlagt små og større forandringer. Det kræver en stadig omsorg for byernes kvaliteter og for nye tanker om hvordan kvaliteter kan sikres og opbygges. Med strategien for kommunens udvikling lægges der op til at beskrive hovedlinjer for hvordan det skal ske.

Lovkrav og muligheder

Loven indeholder få krav og lægger samtidig op til mange muligheder.

I vejledningen gennemgås lovens krav og de yderligere muligheder. Begge aspekter belyses med eksempler fra kommunerne.